

ชีวิตของจักจั่น : ชีวิตวิทยา

นำเสนอเมื่อ : 29 ก.ค. 2551

จักจั่นถือกำเนิดขึ้นบนโลกใบนี้เมื่อราว 230-295 ล้านปีก่อน ในยุคไทรแอสสิก (Triassic) นักวิทยาศาสตร์ได้จัดให้จักจั่นเป็นแมลงอยู่ในอันดับ (Order) Homoptera ซึ่งเป็น กลุ่มของแมลงที่ดูดกินน้ำเลี้ยงจากพืชเป็นอาหาร เช่นเพลี้ยชนิดต่างๆ ครั้น แมลงหิวข้าว ลักษณะที่เด่นชัดของแมลงในอันดับนี้ก็คือ ปีกคูหนามีลักษณะและขนาดความหนาของเนื้อปีกเท่ากันตลอดทั้งแผ่นปีก ชื่ออันดับที่มาจากลักษณะเด่นที่ว่ามี คือ homo แปลว่า เหมือนกัน, เท่ากัน ส่วน ptera แปลว่า ปีก ซึ่งจะหนาที่บหรือบางใสก็ได้แล้วแต่ชนิดของแมลง ปีกของจักจั่นจะบางใสเหมือนกันทั้งแผ่นปีก

แมลงในกลุ่มนี้จะแยกออกเป็นอีกสองกลุ่มย่อยๆ (Suborder) คือพวกที่เคลื่อนไหวเฉื่อยช้า กับพวกที่เคลื่อนไหวรวดเร็ว แนนอนที่สุดว่าจักจั่นที่เรากำลังพูดถึงอยู่ในกลุ่มหลัง เพราะสามารถกระโดดหรือบินได้เป็นอย่างดี

จักจั่นเป็นแมลงที่มีขนาดใหญ่มากที่สุดในบรรดาแมลงอันดับนี้ทั้งหมด คือมีขนาดตั้งแต่ 1 เซนติเมตรขึ้นไป จนถึงบางชนิดที่มีขนาดตัวยาวกว่า 10 เซนติเมตร มีหนวดสั้นๆ (หนวดแบบขน-setaceous) จนเกือบจะมองไม่เห็นดูคล้ายปุ่มเล็กๆ มากกว่าที่จะเป็นหนวด มีตาเดี่ยวสามตา ส่วนหัว ลำตัว ท้อง จะเชื่อมต่อกกลมกลืนเป็นสวนเดียวกัน ปีกคูหนางจะบางใส

ช่วงชีวิตของจักจั่นเป็นดังนี้	
ไข่ (4 เดือน)	- วางไข่ใต้เปลือกไม้
ตัวอ่อน (4-6ปี)	- ใช้ชีวิตอยู่ใต้ดิน ดูดกินน้ำเลี้ยงจากรากไม้เป็นอาหาร
ตัวเต็มวัย (1-2 เดือน)	- อาศัยอยู่ตามต้นไม้ดูดกินน้ำเลี้ยงจากต้นไม้เป็นอาหาร
ตัวผู้ทำเสียงได้ดังมาก ประมาณ 200 เดซิเบล	
ตัวเมียไม่สามารถทำเสียงได้	

จักจั่นทำเสียงเพื่ออะไร

เสียงที่ก้องกังวานทั่วทั้งแนวไพรในยามใกล้พลบค่ำ คงไม่มีเสียงใดจะมากลบเสียงบรรเลงของจักจั่นไปได้ ทำให้จักจั่นจึงต้องทำเสียงดังขนาดนั้นทุกๆ ที่ตัวของมันก็ได้ใหญ่โตอะไรมา

ในการศึกษาเรื่องเสียงของจักจั่นพบว่า ส่วนใหญ่การทำเสียงของจักจั่นจะเป็นไปเพื่อการหาคู่ครอง สำหรับจักจั่น "เสียง" ก็ไม่ ต่างไปจาก "รูปร่างหน้าตาและความสามารถ" ของคนเรา คุณภาพของเสียงบงบอก-

ถึงคุณภาพของร่างกาย และดูจตุเดียวกัน พลังเสียง ท่วงทำนอง ความไพเราะ คือลีลา เฉพาะของจักจั่นตัวผู้-แต่ละตัว ที่จะประกาศหรือโชว์ให้ตัวเมียได้เห็น (ได้ยิน) ศักยภาพและพึงพอใจในที่สุด

นอกจากเสียงที่ใช้ในการประกาศหาคู่แล้ว จักจั่นยังสามารถทำเสียงเฉพาะกิจอื่น ๆ ได้อีก เช่น เสียงเพื่อคัดค้าน คู่ประท้วง เสียงแสดงความพึงพอใจ เสียงชมเชย ถึงแม้ว่าตัวผู้หลายสิบตัวจะประสานเสียงจนกังวานไปทั่ว ดังขึ้นตรงโน้นบ้าง ตรงนี้บ้าง จนเราสับสนและหาที่มาของเสียงไม่ได้ว่าจักจั่นเกาะอยู่ตรงไหน แต่สำหรับจักจั่นตัวเมียแล้ว มันสามารถแยกแยะแหล่งที่มาของเสียงจากตัวผู้แต่ละตัวได้ไม่ยากและเสียงดังเพียง 30-40 เดซิเบลก็พอแล้วสำหรับการตัดสินใจ ตัวเมียจะเป็นฝ่ายเลือกจากผู้เสนอหลายสิบตัว โดยจะยอมผสมพันธุ์กับตัวผู้ที่มีมันพอใจมากที่สุดซึ่งก็ต้องเป็นตัวที่มีน้ำเสียงถูกใจมันมากที่สุดนั่นเอง การส่งเสียงของจักจั่นตัวผู้ไม่ต่างไปจากการส่งกลิ่นฟีโรโมนของแมลงชนิดอื่นๆ เพื่อเรียกรองความสนใจจากเพศตรงข้าม

การผลิตเสียง

เสียงที่ดังมากกว่า 100 เดซิเบล ของจักจั่นตัวผู้ ไม่ได้เกิดจากหลอดเสียงในลำคอเช่นสัตว์ทั่วไป เสียงของจักจั่นดังมาจากสวนทองเหลืองที่มาจากเสียงเริ่มต้นที่กลามเนื้อ (tymbal) ที่อยู่ภายในร่างกายตรงช่องท้อง และมีซี่โครง (Folded membrane) สี่อันเรียงเป็นแนวขวางกับลำตัว ปลายซี่เชื่อมต่อกันกับแผ่นรูปไข่และเชื่อมติดกับกลามเนื้ออีกที เมื่อกลามเนื้อส่วนนี้หดตัว - คลายตัว ซี่โครงสี่อันนี้จะขยับตาม ส่งผลให้แผ่นรูปไข่ขยับตามไปด้วย และเกิดเสียงขึ้นมา เสียงจะถูกส่ง ผ่านไปยัง tymbal โดย tymbal แต่ละข้างของช่องท้องสามารถผลิตเสียงได้ในความถี่ขางละ 120 เฮิรตซ์ จากนั้นเสียงจะผ่านไปยังถุงลม (air sac - ถุงลมนี้นี้จะมีขนาดใหญ่มาก มีความจุราว 1.8 มิลลิลิตร ประมาณรอยละ 70 ของสวนทอง) อีกทีก่อนที่จะส่งผ่านไปยังเยื่อแก้วหู (eardrum)

eardrum จะทำหน้าที่ในการควบคุมและขยายเสียง ก่อนที่จะปล่อยออกไปสู่ภายนอก ซึ่งจะผ่านการปิด-เปิดของแผ่น opercula ที่จะปรับแต่งเสียงเป็นครั้งสุดท้าย เพื่อให้ได้เสียงที่มีประสิทธิภาพสูงสุดเท่าที่มันจะฟังทำได้

แค่ลำพังห้องเล็กๆ ที่มีขนาดความจุไม่กี่มิลลิลิตรของจักจั่นก็สามารถผลิตเสียงที่ดังมหาศาลเกินกว่าที่เราจะคาดคิด แต่ไม่ว่าอย่างไร เสียงระเบิดแข็งแซ่ของจักจั่นก็ใช้สร้างขึ้นเพื่อความบันเทิงทุกสำเนียงยอมหมายถึงชีวิตและการดำรงอยู่ของเผ่าพันธุ์อันเป็นเป้าหมายสำคัญของสิ่งมีชีวิตทุกชีวิตบนโลกนี้

จากหนังสือสารคดี ปีที่ 14 ฉบับที่ 168 ก.พ. 2542 หน้า 171 - 172

ที่มา <http://www.school.net.th>